

Conference Proceedings

**The 11th Phayao Research Conference
Online 2022**

**“Economic and Social Recovery
from Covid-19 by Research and Innovation”**

วันที่ 25 - 28 มกราคม 2565

มหาวิทยาลัยพะเยา

สารบัญ

กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Oral Presentation)

(HU-002)	ปัญหาการแสดงเจตนาออกจากตำแหน่งของกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นส่วนราชการ โดย ทศนะ ศรีปัตตา	1620
(HU-003)	แนวโน้มการโยกย้ายถิ่นฐานของแรงงานเมียนมาในประเทศไทยในช่วง ปี 2558-2563: กรณีศึกษาแรงงานเมียนมาในจังหวัดเชียงใหม่ โดย ศิพมภ์ ศรีบัลลังก์	1629
(HU-005)	การพัฒนาออนไลน์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเภทวัด ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดย พิเชษฐ์ จุฬรอด และ ภาณุ ปันทุกำพล	1645
(HU-006)	แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประชากรรุ่นแซด โดย พงศ์เสวก เอนกจำนงค์พร	1655
(HU-007)	การจัดกลุ่มความคิดเห็นออนไลน์ของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักที่โรงแรมในจังหวัดภูเก็ต ในช่วงโครงการภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ ด้วย LDA โดย บริหาร คำนันท์	1664
(HU-008)	ทัศนคติต่อการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี โดย พรชกฤษฎ ศุทธิเวทิน และ พงศ์เสวก เอนกจำนงค์พร	1677
(HU-009)	แนวทางการพัฒนาการบริการทางการท่องเที่ยวแพคเกจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในเขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล จังหวัดเชียงใหม่ โดย พงศธร กองคำ, ฤทัยภัทร พิมลศรี และ กรณ์นันทรัตน์ คะวีติกุล	1686
(HU-010)	แนวทางการพัฒนาการตลาดเส้นทางท่องเที่ยวตามแนวชายแดน บริเวณจังหวัดพะเยาและจังหวัดเชียงราย โดย สลิลทิพย์ ศิริดวงใจ และ ประกอบศิริ ภักดีพิณิจ	1694
(HU-012)	ภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรมในนิทานพื้นบ้านภาคกลางเมียนมาจากผลงาน การเรียบเรียงของ “หลู่ดู อู ละ” โดย ปิยฉัตร นวมเมือง, ชลธิชา แยมอ่วม, สุนันทา เทศสุข และ Hsoun Oo	1705
(HU-013)	การศึกษาลักษณะเฉพาะใน โคลงลิลิตสุภาพ ตำรับ พระบรมราชาภิเษก สัปตมะราชมหาจักรีวงศ์ โดย สิริมาล บำรุงสิน และ สุมาลี สัมประเสริฐ	1720
(HU-014)	การเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างบทแปลภาษาไทย 2 ฉบับ จากงานวรรณกรรมเรื่อง “เจ้าชายน้อย” ของ อองตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี โดย ปณิดดา วงศ์ไชย และ สุวรรณา ดลภราดร	1735
(HU-015)	ความรุนแรงในสภากาเรื่อง ศรีทนนไชยเชียงเมี่ยง โดย วรวิธ ชิตรานนท์, รัชนิกร คงยวง, ศิริลักษณ์ ขวัญคง, นฤมล คงจันทร์ และ ปฐมพงษ์ สุขเล็ก	1745
(HU-016)	โลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง นาคี โดย ชลดา อินเลื้อ, พัชรรัตน์ แนนเนียน และ สมเกียรติ ดิตชัย	1756
(HU-017)	รสนวนคดีไทยที่ปรากฏในเพลงไทยลูกกรุงที่ขับร้องโดย สุเทพ วงศ์กำแหง และชรินทร์ นันทนาคร โดย กนกพร อินแดง, นิคากานต์ หุตะกิจ, พัชรินทร์ พาพิมพ์ และ สมเกียรติ ดิตชัย	1766
(HU-018)	การเปลี่ยนแปลงคำและความหมายของคำที่เขียนผิดไปจากภาษาไทยมาตรฐานในข้อความแสดงความคิดเห็นแฟนเพจไทยรัฐออนไลน์ โดย จันทรเพ็ญ เข้มศรีรัตน์, นริศรา รูปสูง, พงศฤกษ์ ฤกษ์มหาราช, ลีรภัฏ นาคมอญ, อนุสรณ์ มะลิด และ เมตติณี กัทรมุทธา	1777

การเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างบทแปลภาษาไทย 2 ฉบับ จากงานวรรณกรรม เรื่อง “เจ้าชายน้อย” ของ อองตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี

A comparison of two Thai translated versions of the novel *Le Petit Prince* written by Antoine de Saint-Exupéry

ปนัดดา วงศ์ไชย¹ และ สุวรรณ ดลภราดร¹

Panudda Wongchai¹ and Suwanna Dolparadorn¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบทแปลภาษาไทยสองฉบับจากงานวรรณกรรมเรื่อง *Le Petit Prince* ของ Antoine de Saint-Exupéry ฉบับแรกเป็นสำนวนของอำพรณ โอตระกุลที่แปลมาจากภาษาฝรั่งเศส และฉบับที่สองเป็นสำนวนของเพชร ภาษพิรัชที่แปลมาจากภาษาอังกฤษ โดยเก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์เทียบเคียงระหว่างภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทย ผลการศึกษาสรุปว่า พบข้อแตกต่างในสามประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ด้านการแปลสรรพนาม บทแปลที่สองแปลโดยคำนึงถึงลักษณะทางสังคมของผู้พูดและสถานการณ์การใช้ภาษามากกว่าบทแปลที่หนึ่ง 2) ด้านการแปลคำทางวัฒนธรรม พบการใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ในบทแปลทั้งสองฉบับ การแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปลในบทแปลที่หนึ่ง และการแปลโดยการเติมในบทแปลที่สอง 3) ด้านการแปลภาพพจน์โวหาร บทแปลแรกเป็นการแปลโดยพยัญชนะ ในขณะที่บทแปลที่สองเป็นการแปลโดยอรรถ

คำสำคัญ: การแปล, เจ้าชายน้อย และ อองตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี

Abstract

This qualitative research article aims at comparing two Thai translated versions of the novel *Le Petit Prince* written by Antoine de Saint-Exupéry, one translated from French by Amphan Otrakul and the other translated from English by Phet Phatphirat. The research collected the data by analysing equivalences between French and Thai. The result shows three main differences between two versions: pronoun, cultural-specific term and figurative language translations. Relating to pronoun translation, the second translated version is concerned with context-sensitive translation more than the first translated version. Regarding cultural-specific term translation, three strategies were found: using loan or borrowed word in both translated versions, cultural substitute in first translated version and addition in second translated version. Concerning figurative language translation, the first translated version tends to apply literal translation, whereas the second translated version tends to apply non-literal translation.

Keywords: Translation, *Le Petit Prince* and Antoine de Saint-Exupéry

¹ สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา 19 ตำบลแม่กา อำเภอเมือง พะเยา 56000

¹ French section, Faculty of Liberal Arts, University of Phayao 19 Mae Ka Subdistrict Muang District Phayao Province 56000

^{**} Corresponding author e-mail: panuddawongchai@hotmail.com marcelle95@hotmail.com

บทนำ

Le Petit Prince หรือ *เจ้าชายน้อย* เป็นผลงานของนักเขียนชาวฝรั่งเศส Antoine de Saint-Exupéry ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกเป็นภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1943 ที่นิวยอร์ก โดยสำนักพิมพ์ Reynal & Hitchcock และได้ตีพิมพ์ในประเทศฝรั่งเศสโดยสำนักพิมพ์ Gallimard ปี ค.ศ. 1946 หลังจากที่ผู้เขียนได้ว่างลงไปแล้ว

งานเขียนระดับโลกชิ้นนี้เป็นวรรณกรรมเชิงปรัชญาที่สะท้อนให้ตระหนักถึงความสำคัญของสัมพันธซึ่งเรามักจะมองข้ามเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ปัจจุบันได้รับการแปลกว่า 400 ภาษา รวมภาษาถิ่น และมีฉบับที่แปลเป็นภาษาไทยอยู่หลายสำนวน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจประเด็นเปรียบเทียบบทแปลฉบับภาษาไทย ฉบับแรกที่ผู้วิจัยเลือกแปลมาจากภาษาฝรั่งเศส โดยอำพรณ โอตระกูล ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2556 (ฉบับครบรอบ 70 ปี) ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2512 โดยบริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช ซึ่งผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์หลังฉบับดังกล่าวเพราะเป็นสำนวนแปลจากฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยฉบับแรกและเป็นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์เพิ่มอีกหลายครั้งในเวลาต่อมา ส่วนฉบับที่สองถือเป็นฉบับที่ตีพิมพ์ล่าสุด ในปี พ.ศ. 2563 โดยสำนักพิมพ์ไทย ควอลิตี้บุ๊คส์ ซึ่งแปลมาจากภาษาอังกฤษ *The Little Prince* โดยเพชร ภาษพิริช

เจ ซี แคทพอร์ด (อ้างถึงในปราณี บานชื่น, 2523, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการแปลว่า “การแปลเป็นกระบวนการที่ทำต่อภาษา กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่เอาถ้อยความที่เขียนด้วยภาษาหนึ่งไปแทนที่ถ้อยความที่เขียนด้วยอีกภาษาหนึ่ง” สอดคล้องกับยูจีน ไนดา (อ้างถึงในวรนาถ วิมลเฉลา, 2543, หน้า 3) ให้คำจำกัดความว่า “การแปลเป็นถ่ายทอดความหมายของข่าวสารอย่างใกล้เคียงและเป็นธรรมชาติที่สุดจากภาษาต้นฉบับเป็นภาษาแปล โดยมุ่งถ่ายทอดความหมายเป็นลำดับแรก และถ่ายทอดลีลาการเขียนเป็นลำดับที่สอง” และดานิกา เซเลสโกวิตซ์ (1997, p. 73) ผู้คิดค้นทฤษฎีความหมาย ซึ่งได้มาจากประสบการณ์การแปลลาม อธิบายว่า “กระบวนการแปลเป็นเรื่องของการเข้าใจความคิดในภาษานั้น แล้วนำมาถ่ายทอดให้ตรงกันในอีกภาษาหนึ่ง ไม่ใช่การสลับเปลี่ยนภาษาโดยตรง” กล่าวโดยสรุป การแปลคือการถ่ายทอดจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงการถ่ายถอดคำหรือรูปประโยคเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ทั้งความเข้าใจในโครงสร้าง ไวยากรณ์ บริบทในการสื่อสาร และความแตกต่างทางวัฒนธรรม ในภาษาปลายทางนั้น ๆ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหา ลีลา และผลกระทบของภาษาต้นฉบับไปยังภาษาปลายทางได้อย่างถูกต้องแม่นยำและเป็นธรรมชาติ

ด้านประเภทของการแปลนั้น Newmark (1988) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท โดยเน้นที่ภาษาต้นทางและภาษาเป้าหมาย ดังนี้ 1) การแปลแบบเน้นการรักษาภาษาต้นฉบับ (Source Language – SL emphasis) 2) การแปลแบบเน้นผู้อ่านในภาษาเป้าหมาย (Target Language – TL emphasis) ดวงดา สุพล (2535) แบ่งการแปลเป็นสองประเภท ซึ่งมีหลักคล้ายคลึงกับ Newmark ได้แก่ 1) การแปลโดยพยัญชนะ (literal meaning) แบ่งเป็น การแปลแบบคำต่อคำ (word for word translation) ซึ่งเน้นรักษาโครงสร้างและความหมายในภาษาต้นฉบับอย่างเคร่งครัด และการแปลตรงตัว (literal translation) ที่แปลโดยคงความหมาย ท่วงทำนอง รูปแบบ และโครงสร้างของต้นฉบับ โดยไม่ตัดทอนหรือแต่งเติม 2) การแปลโดยอรรถ (non-literal translation) เป็นการแปลที่ไม่เน้นรักษาความหมาย ท่วงทำนอง รูปแบบ และความถูกต้องของต้นฉบับ อาจมีการตัดทอนแต่งเติม และหมายรวมถึงการถอดใจความในภาษาเดียวกัน (paraphrase) สอดคล้องกับสัญญาวิ สายบัว (2560) แบ่งการแปลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การแปลแบบตรงตัว (literal translation) คือการพยายามรักษารูปแบบ (form) ของต้นฉบับให้ได้มากที่สุด ทั้งการใช้คำ การเรียงคำ ตลอดจนการจัดกลุ่มความหมายเป็นประโยค รวมถึงการใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่าง ๆ ด้วย 2) การแปลแบบเอาความ (free translation) การแปลแบบนี้ รูปแบบ (form) การเรียงลำดับความคิด ในบทแปลอาจต่างไปจากต้นฉบับ เพื่อให้งานแปลสื่อความหมายและสร้างความเข้าใจต่อผู้อ่านปลายทาง สรุปได้ว่าการแปลแบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก ประเภทแรกจะยึดติดกับคำ รูปแบบ และโครงสร้างทางไวยากรณ์ในภาษาต้นฉบับ ในขณะที่ประเภทหลังจะเน้นความสละสลวยและเป็นธรรมชาติในภาษาปลายทาง

ในส่วนของเทคนิคการแปลนั้น Beekman and Callow (อ้างถึงใน รัชนิโรจน์ กุลธำรง, 2552) เสนอแนวทางไว้ 3 วิธี คือ 1) หาคำแปลโดยปรับจากคำศัพท์บอกหมวด (generic word) และเพิ่มคำบรรยายความหมาย (descriptive phrases) 2) หาคำแปลโดยใช้คำยืม (loan word) ประกอบกับคำบรรยายความหมาย (descriptive phrases) 3) หาคำแปลโดยใช้คำที่ใช้นั้นในวัฒนธรรมภาษาแปลที่สามารถใช้แทนกันได้ (cultural substitution) และสุพรรณิ ปิ่นมณี (2555) จำแนกไว้ 6 วิธี ดังนี้ 1) การเติม (addition) 2) การตัด (deletion) 3) การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ (generalization) 4) การใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ (loan word/ borrowed word) 5) การแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปล (cultural substitute) 6) การถอดตัวอักษร (transliteration) โดยสรุป เทคนิคการแปลที่สอดคล้องกันประกอบด้วย การใช้คำที่มีความหมายกว้าง การเติมคำอธิบาย การทับศัพท์หรือการใช้คำยืม และการแทนที่ทางวัฒนธรรม

แม้จะมิงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวรรณกรรมเจ้าชายน้อยเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่พบบงานวิจัยที่นำบทแปลภาษาเดียวกันมาเปรียบเทียบกัน บทความวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาข้อแตกต่างที่พบในบทแปลทั้งสองฉบับ โดยไม่กล่าวถึงสำนวนหรือลีลาการใช้ภาษาของนักแปลแต่ละท่าน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบกับต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสเพียงอย่างเดียว โดยไม่นำบทแปลฉบับภาษาอังกฤษมาเทียบเคียง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังวิเคราะห์ว่าทั้งสองบทแปลใช้เทคนิคการแปลแบบใดตามทฤษฎีที่ยกมาข้างต้น เพื่อสามารถศึกษาและใช้เป็นแนวทางการแปลต่อไปในอนาคต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลและศึกษาจากตัวบทวรรณกรรมเรื่อง “เจ้าชายน้อย” จำนวน 3 เล่ม เรียงตามลำดับ คือ 1) ต้นฉบับ *Le Petit Prince* เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศสโดย Antoine de Saint-Exupéry ฉบับปีที่พิมพ์ ค.ศ. 2001 2) บทแปลที่ 1 แปลจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทยโดยอำพรธณ โอตระกูล ฉบับปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2556 3) บทแปลที่ 2 แปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยเพชร ภาษพิรัช ฉบับปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2563

ผู้วิจัยสังเกตเฉพาะส่วนที่แปลแตกต่างกันระหว่างบทแปลที่ 1 และบทแปลที่ 2 โดยเทียบเคียงกับต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส จากนั้นจึงบันทึกข้อมูลไว้ แล้วนำมาจัดเรียงตามประเภท ได้แก่ การแปลสรรพนาม การแปลคำทางวัฒนธรรม และการแปลภาพพจน์โวหาร นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเขียนเปรียบเทียบพร้อมทั้งอธิบายที่ละประเด็น สุดท้าย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปและอภิปรายผล รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่อประเด็นที่ยังไม่ได้กล่าวถึงในงานชิ้นนี้เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษา

จากที่ได้ศึกษาบทแปลทั้งสองฉบับ ผู้วิจัยพบข้อแตกต่าง แบ่งเป็นสามประเด็น ได้แก่ การแปลสรรพนาม การแปลคำทางวัฒนธรรม และการแปลภาพพจน์โวหาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การแปลสรรพนาม

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556) กล่าวว่า ภาษาเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับสังคม เพื่อให้การแปลสัมฤทธิ์ผล จึงต้องคำนึงลักษณะทางสังคมของผู้พูด ได้แก่ อายุ เพศ ถิ่นที่เกิด ชาติพันธุ์ และชนชั้นทางสังคม นอกจากนี้ สถานการณ์การใช้ภาษา เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เรื่องที่พูด และกาลเทศะ ก็เป็นสิ่งที่ไม่อาจละเลยได้เช่นกัน

ในภาษาไทยมีคำสรรพนามมากกว่าในภาษาฝรั่งเศส ยกตัวอย่างเช่น คำสรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 1 ในภาษาฝรั่งเศสมีเพียง 1 คำ คือ “Je” ซึ่งในภาษาไทยอาจแปลได้ว่า ข้าพเจ้า อาตมา ดิฉัน ฉัน เรา หนู กระผม ผม ข้า เป็นต้น ผู้แปลจึงสามารถเลือกแปลได้ต่างกัน ดังนี้

ลำดับ	ต้นฉบับ	บทแปลที่ 1	บทแปลที่ 2
1.	- Comment ! tu es tombé du ciel ? - Oui, fis-je modestement. (p.8)	- อะไรวะ! <u>เธอ</u> ตกลงมาจากท้องฟ้า รี! - “ใช่” <u>ฉัน</u> ตอบอย่างเสียมเยียมตัว (หน้า 24)	- อะไรวะ! นี่ <u>คุณ</u> ตกลงมาจากท้องฟ้าอย่างนั้นหรอ - “ก็ใช่นะสิ” ผมตอบเรียบ ๆ เหมือนถ่อมตัวอยู่บ้าง (หน้า 44)
2.	Eh ! oui. Elle était très coquette ! (p.23)	แน่ละ! <u>เจ้า</u> ดอกไม้นี้ก็ข้างรักสวยรัก งามเสียจริง! (หน้า 52)	โอ...ใช่เลย! <u>หล่อน</u> คือสิ่งที่โลกสรรค์สร้างมาให้ (หน้า 80)
3.	Le petit prince devina bien qu'elle n'était pas trop modeste, mais elle était si émouvante ! (p. 23)	<u>เจ้า</u> ชาวนอยตระหนักดีว่าดอกไม้ นี้ได้มีความเสียมเยียมตนไม่ แต่ <u>เธอก็</u> สวยจับใจเขาทีเดียว! (หน้า 53)	<u>เจ้า</u> ชาวนอยรู้สึกในตอนนั้นว่า <u>หล่อน</u> เป็นสิ่งที่สวย งาม ที่ไม่รู้จักถ่อมตัวบ้างเลย หรืออาจเป็นเพราะ <u>หล่อน</u> กำลังหวั่นไหวและตื่นเต้นมากก็เป็นได้ (หน้า 82)
4.	C'est l'heure, je crois, du petit déjeuner. avait-elle bientôt ajouté. auriez-vous la bonté de penser à moi... (p.23)	“ฉันคิดว่าถึงเวลาอาหารเช้าแล้ว สินะ” ดอกไม้อีกกล่าวขึ้นต่อในไม่ช้า “ <u>คุณ</u> จะกรุณาคิดถึงฉันบ้างสักหน่อย ...” (หน้า 53)	“ฉันคิดว่าถึงเวลาอาหารเช้าเสียหน่อยแล้วละ” <u>หล่อน</u> กล่าวในเวลาต่อมา “...ถ้า <u>เธอ</u> จะมีแก่ใจคิดถึง ความจำเป็นของฉัน...” (หน้า 82)
5.	Comment peut-il me reconnaître puisqu'il ne	“ทำไมเขาจึงรู้จักฉันนะ ในเมื่อเขาไม่ เคยเห็นหน้าฉันมาก่อนเลย!” (หน้า 65)	“พระราชารู้จักเราได้อย่างไร ในเมื่อพระองค์ไม่เคย เห็นเรามาก่อนเลยนี่?” (หน้า 96)

ลำดับ	ต้นฉบับ	บทแปลที่ 1	บทแปลที่ 2
	m'a encore jamais vu ! (p.28)		
6.	Approche-toi que je te voie mieux, lui dit le roi qui était tout fier d'être roi pour quelqu'un. (p.28)	“เข้ามาใกล้ ๆ ให้ฉันมองดูเจ้าให้ชัด หน่อยซิ” พระราชาตรัสขึ้นอย่าง ภาคภูมิใจพระทัยที่ได้เป็นพระราชา เปื่องพ่องหน้าคน (หน้า 65)	“เข้ามาใกล้ ๆ หน่อยสิ ข้าจะได้เห็นเจ้าชัด ๆ” พระราชารับสั่งด้วยความรู้สึกภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่ได้ แสดงความเป็นพระราชากับใครสักคนในที่สุด (หน้า 96)
7.	Votre cigarette est éteinte. (p.37)	บุหรี่ของคุณดับแล้วนะ (หน้า 81)	บุหรี่ที่ทานสูบอยู่ ดับหมดแล้ว (หน้า 115-116)
8.	Hein ? Tu es toujours là ? Cinq cent un millions de... je ne sais plus... (p.37)	“อะไรนะ? เจายังอยู่ที่นี้อีกหรื? ห้าร้อย ล้าน...ฉันก็ไม่รู้แล้วละ...” (หน้า 81)	“อ้าว? นี่เธอยังอยู่อีกหรื? ห้าร้อยเอ็ดล้าน...ฉันก็ไม่ รู้แล้วละ” (หน้า 116)
9.	Bonjour. Pourquoi viens-tu d'éteindre ton réverbère ? (p.41)	“สวัสดี ทำไมเธอถึงดับตะเกียงของ เธอเสียละ” (หน้า 88)	“อรุณสวัสดิ์ครับ ทำไมคุณถึงได้ดับตะเกียงเสียละ?” (หน้า 125)
10.	Je fais là un métier terrible. (p.43)	“อาชีพที่ฉันทำอยู่นี้แย่มาก” (หน้า 89)	“งานที่กระผมทำอยู่นี้มันออกจะหนักมาก” (หน้า 126)
11.	Je crois, six ou sept. Je les ai aperçus il y a	ฉันคิดว่ามีอยู่สักหกหรือเจ็ดคนได้ ฉันเคยเห็นพวกเขาเมื่อสักหลายปี มาแล้ว (หน้า 108)	ดิฉันคิดว่ามีอยู่เพียงหกถึงเจ็ดคนเท่านั้นกระมัง ดิฉัน เคยเห็นพวกเขาละ แต่ว่ามันมันก็หลายปีมาแล้ว (หน้า 150)

ลำดับ	ต้นฉบับ	บทแปลที่ 1	บทแปลที่ 2
	des années. (p.54)		
12.	Chez moi j'avais une fleur : elle parlait toujours la première... (p.57)	ที่โลกของฉันมีดอกไม้อยู่หนึ่งดอก: <u>เขา</u> เป็นฝ่ายพูดก่อนเสมอ (หน้า 111)	บนดาวของฉัน ฉันยังมีดอกไม้ที่ <u>เธอ</u> มักจะเป็นฝ่าย เริ่มต้นพูดก่อนเสมอเลย... (หน้า 155)

จากตารางข้างต้น สังเกตได้ว่า เมื่อต้นฉบับใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 คือ “je” บทแปลที่ 1 จะแปลว่า “ฉัน” เสมอ ซึ่งเป็นคำเรียกตนเองโดยทั่วไป สามารถใช้ได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ในขณะที่บทแปลที่ 2 จะเลือกใช้คำสรรพนามที่แตกต่างกัน ได้แก่ “ผม” “กระผม” “ข้า” และ “ดิฉัน” เช่นเดียวกันกับสรรพนามบุรุษที่ 2 หรือ 3 บทแปลที่ 2 จะแปลโดยคำนึงถึงอายุ เพศ และสถานะของผู้พูดมากกว่าบทแปลที่ 1

2. การแปลคำทางวัฒนธรรม

ในกรณีที่พบคำทางวัฒนธรรม ซึ่ง Baker (1992, p. 21) ให้คำจำกัดความว่า “คำในภาษาต้นทางที่มีความหมายในมิติที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง” ผู้วิจัยสังเกตเห็นแนวทางการแปลที่ต่างกันในบทแปลทั้งสองฉบับ ดังนี้

ลำดับ	ต้นฉบับ	บทแปลที่ 1	บทแปลที่ 2
1.	« J'ai vu une belle maison en briques roses, avec des géraniums aux fenêtres et des colombes sur le toit... » (pp.10-12)	“ฉันเห็นบ้านก่อด้วยอิฐแดงหลัง หนึ่ง มี <u>ดอกกล้วยไม้สีขาวม่วง</u> อยู่ ที่หน้าต่าง และมีนกพิราบเกาะ อยู่บนหลังคา” (หน้า 32)	“ผมไปเห็นบ้านแสนสวยมาหลังหนึ่งนะ สร้างขึ้นด้วยอิฐสี กุหลาบ มี <u>ดอกเจอราเนียม</u> บานอยู่ตรงหน้าต่าง และบน หลังคาก็มีนกพิราบเกาะอยู่ด้วย” (หน้า 54)
2.	C'est ainsi que, le troisième jour, je connus le drame des	สำหรับในวันที่สาม ฉันได้ทราบ เรื่องราวเกี่ยวกับ <u>ต้นไทร</u> (หน้า 36)	อย่างวันที่สาม ผมได้รับรู้ถึงความหายนะที่เกิดขึ้นเพราะ ต้นไม้ที่มีชื่อเรียกว่า “ <u>เบาบับ</u> ” ¹ (หน้า 59) ¹ Baobab เป็นพืชสกุล Adansonia นิยมปลูกในขนาดใหญ่ลำต้นต่ำคล้ายขวด กิ่ง ก้านบิดไปมาคล้ายราก มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนของแอฟริกา ชาวแอฟริกัน เชื่อว่า ต้นไม้นี้ถูกอาปาร์เทอรากรังฆ่า

ลำดับ	ต้นฉบับ	บทแปลที่ 1	บทแปลที่ 2
	baobabs. (p.13)		
3.	Elle ne voulait pas sortir toute fripée comme les coquelicots. (p.23)	มันไม่ยั้ยออกมาอย่างเจ้าดอก โกเกอลิโก (หน้า 52)	หลอนไม่ต้องการอวดโฉมให้โลกได้เห็นในสภาพที่ยับเยินยู่ เหมือนดอกป๊อปปี้ (หน้า 80)
4.	Lorsque j'étais petit garçon, la lumière de l'arbre de Noël, la musique de la messe de minuit. (p.73)	สมัยเมื่อฉันเป็นเด็กเล็ก ๆ แสง สว่างที่ต้นคริสต์มาส ดนตรีของ มิสซาเที่ยงคืน (หน้า 139)	เมื่อครั้งที่ผมยังเด็ก แสงไฟวิบวับจากต้นคริสต์ เสียงเพลงบทสวดจากการประชุมนมัสการตอนเที่ยงคืน (หน้า 190)

จากตัวอย่างข้างต้น แม้บทแปลทั้งสองฉบับจะแปลต่างกัน แต่เห็นได้ชัดว่ามีการใช้กลวิธีการแปลที่ตรงกัน คือ การทับศัพท์ เช่น “ดอกเกอิลิโก” “มิสซา” (บทแปลที่ 1) “ดอกเจอรานิยม” “ต้นเบาบับ” “ดอกป๊อปปี้” (บทแปลที่ 2) ส่วนการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปล เช่น “ดอกกล้วยไม้สีขาวม่วง” “ต้นไทร” พบใน บทแปลที่ 1 และการแปลโดยการเติม (เพิ่มคำอธิบายหรือใส่เชิงอรรถ) เช่น “บทสวดจากการประชุมนมัสการตอน เที่ยง” “¹ Baobab เป็นพืชสกุล Adansonia ไม่ผลัดใบขนาดใหญ่ลำต้นตั้งตรงคล้ายขวด (...)” พบในบทแปลที่ 2

3. การแปลภาพพจน์โวหาร

ภาพพจน์ หมายถึง “ถ้อยคำที่เป็นสำนวนโวหารทำให้นักเห็นเป็นภาพ. ถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างมีชั้นเชิงเป็น โวหาร มีเจตนาให้มีประสิทธิภาพต่อความคิด ความเข้าใจ ให้จินตนาการและถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง กว่า การบอกเล่าที่ตรงไปตรงมา” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, หน้า 867) ในบทแปลทั้งสองฉบับ มีการแปลภาพพจน์โวหารแตกต่างกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ลำดับ	ต้นฉบับ	บทแปลที่ 1	บทแปลที่ 2
1.	Petit bonhomme. n'est-ce pas que c'est un mauvais rêve cette	“เด็กน้อยเอ๋ย เรื่องงู กับเรื่องนัตพบ และเรื่อง ดวงดาวทั้งหมดนี้เป็นเพียงฝันร้ายมิใช่หรือ...” (หน้า 148)	“เจ้าตัวน้อย...” ผมกล่าว “ช่วยบอกหน่อยเอ ละว่ามันเป็นเพียงแค่เรื่องเหลวไหล...เรื่องงูตัว นั้น เรื่องจุดนัตพบที่พวกเธอนัดหมายกัน แล้ว ก็เรื่องดวงดาว...” (หน้า 199)

ลำดับ	ต้นฉบับ	บทแปลที่ 1	บทแปลที่ 2
	histoire de serpent et de rendez-vous et d'étoile... (p.79)		
2.	Je fis remarquer au petit prince que les baobabs ne sont pas des arbustes, mais des <u>arbres</u> <u>grands</u> <u>comme des</u> <u>églises</u> et que, si même il emportait avec lui tout un troupeau d'éléphants, ce troupeau ne viendrait pas à bout d'un seul baobab. (p.14)	ฉันรีบตั้งข้อสงสัยเกิดขึ้นว่า ต้นไทรนั้นไม่ได้เหมือน ต้นผักหนาม หากแต่เป็นต้นไม้ใหญ่ราวกับวัด ถึงแม้จะเกณฑ์เอาช้างมาโขลงหนึ่งก็คงไม่ สามารถกินเจ้าต้นไม้ชนิดนี้หมดต้นได้ (หน้า 36)	ผมจำต้องแจกแจงไปว่า เจ้าต้นไม้ไม่ได้เป็นไม้ พุ่มขนาดเล็กตามที่คิดเลยนะ แต่ตรงกันข้าม เจ้าต้นยักษ์ชื่อเบาบับนั้นมันเป็นต้นไม้ที่ใหญ่โต มาก สูงเหยียดขึ้นอย่างกับปราสาททีเดียวถึง เอาช้างทั้งโขลงเข้าไปกิน ก็ไม่มีวันกินมันจน หมดต้นได้ (หน้า 60)
3.	Je soulevai le seau jusqu'à ses lèvres. Il but, les yeux fermés. <u>C'était doux</u>	ฉันยกถึงน้ำขึ้นจรดริมฝีปากเขา เขาดื่ม นัยน์ตา หลับพริ้ม <u>มันช่างหวานชื่นเหมือนงานฉลอง</u> (หน้า 139)	ผมยกถึงน้ำขึ้นให้จรดริมฝีปากของเขา เขา หลับตาขณะดื่มน้ำนั้น <u>มันน่าจะหอมหวาน</u> <u>เหมือนขนมที่ทำขึ้นเป็นพิเศษสำหรับงานเลี้ยง</u> <u>ฉลองก็ว่าได้</u> (หน้า 190)

ลำดับ	ต้นฉบับ	บทแปลที่ 1	บทแปลที่ 2
	comme une fête. (pp.71- 73)		

จากตาราง สังเกตว่าบทแปลที่ 1 แปลตรงตัวตามต้นฉบับ ในขณะที่บทแปลที่ 2 แปลโดยเพิ่มเติมหรือดัดแปลงซึ่งเข้าข่ายการแปลโดยอรรถ ตัวอย่างแรก เป็นฉากที่นักบินคุยกับเจ้าชายน้อย โดยเปรียบสิ่งที่เจ้าชายน้อยได้พบเจอมาว่าเป็น “mauvais rêve” ซึ่งเป็นอุปลักษณ์โวหาร บทแปลที่ 1 แปลแบบตรงตัวว่า “ฝันร้าย” ในขณะที่บทแปลที่ 2 แปลแบบเอาความว่า “เรื่องเหลวไหล” ซึ่งไม่ได้เก็บภาพพจน์ของต้นฉบับไว้ ตัวอย่างถัดมา เป็นการใช้อุปมาโวหาร โดยเปรียบว่าต้นฉบับใหญ่โตราวกับโบสถ์วิหาร ซึ่งบทแปลที่ 1 แปลโดยคงคำว่า “église” ไว้ คือ “วัด” ส่วนบทแปลที่ 2 แปลเป็น “ปราสาท” แทน ตัวอย่างสุดท้าย เป็นการเปรียบเทียบรสชาติของน้ำดื่ม โดยใช้อุปมาโวหาร บทแปลที่ 1 แปลตรงตัวว่า “มันช่างหวานชื่นเหมือนงานฉลอง” ส่วนบทแปลที่ 2 ไม่ได้เปรียบเทียบกับ “งานฉลอง” อย่างตรงไปตรงมา แต่มีการขยายความเพิ่มว่า “ขนมที่ทำขึ้นพิเศษสำหรับงานเลี้ยงฉลอง”

อภิปรายและสรุปผล

จากการเปรียบเทียบบทแปลเรื่อง “เจ้าชายน้อย” ผลการวิจัยพบว่าบทแปลทั้ง 2 ฉบับ มีข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัด โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น ได้แก่ การแปลสรรพนาม การแปลคำทางวัฒนธรรม และการแปลภาพพจน์โวหาร

ในต้นฉบับปรากฏบทสนทนาระหว่างตัวละครต่าง ๆ โดยตลอดทั้งเล่ม จึงมีการเรียกแทนทั้งตัวผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง ซึ่งก็คือ บุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 ตามลำดับ เนื่องจากจำนวนสรรพนามในภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทยมีความแตกต่างกัน ในภาษาไทยมีคำสรรพนามที่หลากหลายกว่าภาษาฝรั่งเศส ทำให้ผู้แปลสามารถเลือกคำมาใช้ได้แตกต่างกัน จากการสังเกตของผู้วิจัย บทแปลที่ 2 จะแปลตามทฤษฎีของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556) กล่าวคือ คำนึงถึงลักษณะทางสังคมของผู้พูด ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นทางสังคม และสถานการณ์การใช้ภาษา เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา ซึ่งทำให้ผู้อ่านทราบทันทีว่าผู้พูดเป็นเพศใด อายุมากกว่าหรือน้อยกว่า ตลอดจนมีสถานะทางสังคมสูงกว่าหรือต่ำกว่าคู่สนทนา ในขณะที่บทแปลที่ 1 มักจะเลือกใช้คำกลาง ๆ ที่ไม่ระบุเจาะจง ซึ่งจะค่อนข้างตรงกับต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสที่ไม่ได้มีสรรพนามในการบ่งบอกอายุหรือสถานะทางสังคมละเอียดเท่ากับภาษาไทย

ส่วนการแปลคำทางวัฒนธรรมนั้น ผู้วิจัยพบการแปลตามทฤษฎีของสุพรรณิ ปิ่นมณี (2555) โดยมีการใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ในบทแปลทั้งสองฉบับ นอกจากนี้ยังพบการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปลในบทแปลที่ 1 และการแปลโดยการเติมในบทแปลที่ 2 เนื่องจากในต้นฉบับมีคำศัพท์ที่เป็นที่รู้จักในภาษาต้นทางแต่ไม่เป็นที่คุ้นเคยในภาษาปลายทาง เช่น ต้นไม้หรือดอกไม้ที่ปรากฏทางแถบตะวันตก แต่ไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในประเทศไทย การใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ ถือเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุด และยังมีรูปหรือเสียงจากภาษาต้นทางนั้น ๆ ปรากฏอยู่ ส่วนการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่ปรากฏในวัฒนธรรมภาษาแปล ถือเป็นกลวิธีที่ให้อ่านเข้าใจคอนเซ็ปต์ของสิ่งนั้น โดยการเทียบเคียงกับสิ่งที่คนไทยรู้จัก หากแต่ผู้อ่านจะไม่ได้รับรู้ในสิ่งเดียวกันร้อยเปอร์เซ็นต์กับสิ่งที่มีในประเทศฝรั่งเศส สุดท้าย เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงสิ่งที่ไม่มีในวัฒนธรรมของตน การแปลโดยการเติมคำอธิบายหรือการใส่เชิงอรรถจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหา

ด้านการแปลภาพพจน์โวหาร หากยึดตามทฤษฎีการแบ่งประเภทการแปลของดวงตา สุลพล (2535) ผู้วิจัยสังเกตว่า บทแปลที่ 1 จะเป็นการแปลโดยพยัญชนะ คือแปลโดยเก็บรักษาภาพพจน์ที่ปรากฏในต้นฉบับไว้ให้ใกล้เคียงที่สุด การแปลแบบนี้จะเป็นการรักษาวรรณศิลป์ของผู้แต่งในภาษาต้นทางไว้ แต่ด้วยความต่างทางวัฒนธรรมก็อาจเป็นปัญหากับผู้อ่านไทยในแง่ของความเข้าใจหรือการตีความที่คลาดเคลื่อนได้ ในขณะที่บทแปลที่ 2 ถือเป็นการแปลโดยอรรถ คือแปลโดยไม่ได้มุ่งเน้นการรักษาภาพพจน์ตามต้นฉบับ ทั้งยังมีการเสริมแต่งเพิ่มเติม การแปลแบบนี้ บางครั้งอาจจะลดทอนวรรณศิลป์ของต้นฉบับ โดยผู้แปลจะคำนึงถึงความเข้าใจของผู้อ่านบทแปลในภาษาปลายทางเป็นหลัก จึงอาจจะมีการสรุป รวบรวม หรือเพิ่มเติมเนื้อหา เพื่อให้ภาษาเป็นธรรมชาติและสละสลวย

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะประเมินหรือให้คุณค่าว่าควรแปลแบบใด หรือบทแปลฉบับใดแปลได้ดีกว่ากัน หากแต่แสดงให้เห็นความแตกต่างและทางเลือกที่เป็นไปได้ในการแปล โดยขึ้นกับวิจารณญาณในการตัดสินใจของผู้แปลเป็นหลัก และเป็นการเสนอแนะแนวทางในการแปลแก่ผู้ที่สนใจจะแปลงานในอนาคต

ทั้งนี้ ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ แต่ยังไม่ได้กล่าวถึงในงานวิจัยชิ้นนี้ อาทิ การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของบทแปลทั้งสองฉบับ การเปรียบเทียบ “เจ้าชายน้อย” ฉบับแปลภาษาอังกฤษกับต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส และการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการแปลเพิ่มเติม เช่น บริบททางวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ของตัวละคร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

Antoine de Saint-Exupéry. (2001). *Le Petit Prince*. Florida: Harcourt.

องตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี. (2556). *เจ้าชายน้อย*. (อำพรธม โอตระกูล, ผู้แปล). เชียงใหม่: สำนักพิมพ์จินต์.

องตวน เดอ แซงเตก-ซูเปรี. (2563) *The Little Prince เจ้าชายน้อย*. (เพชร ภาพิรัช, ผู้แปล). กรุงเทพฯ:

ไทยควอลิตี้บุ๊คส์ (2006) จำกัด.

ดวงตา สุลพล. (2535). *ทฤษฎีและกลวิธีการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปราณี บานชื่น. (2523). *การแปลขั้นสูง* (อังกฤษ-ไทย). กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัชนิโรจน์ กุลธำรง (2552). *ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน.(2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:

ราชบัณฑิตยสถาน.

วรนาถ วิมลเฉลา. (2543). *คู่มือสอนแปล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ลัญฉวี สายบัว. (2560). *หลักการแปล*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพรรณิ ปันมณี. (2555). *แปลผิด แปลถูก: คัมภีร์การแปลยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). *ภาษาศาสตร์สังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Mona Baker (1992). *In Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge.

Danica Seleskovitch et Marianne Lederer (1997). *Interpréter pour traduire* (3e édition). Paris: Didier Érudition.

Peter Newmark (1988). *Approaches to Translation*. London: Phoenix.